Reactienota consultatieronde

Deze reactienota bestaat uit een reactie op de door 30 respondenten ingebrachte 154 opmerkingen in de consultatieronde en twee bijlagen:

Bijlage 1: Toelichting op nieuwe procedure P&C-cyclus GR’en

Bijlage 2: Staat van wijzigingen

Reactienota consultatieronde
Plan van Aanpak voor Betere sturing op GR’en

A. Reacties van Colleges van Burgemeester en Wethouders

	Respondent	Ingekomen reactie	Reactie werkgroep	Aanpassing notitie
1.	Coevorden (in afstemming met raadsleden geformuleerd)	Raad en college herkennen de aanleiding om te komen tot dit plan van aanpak. De omvang in taken en verantwoordelijkheden van GR-en neemt toe, dus de behoefte aan meer grip en sturing is begrijpelijk en wenselijk.	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
2.		Raad en college zijn blij dat de griffiers met de VDG het initiatief hebben opgepakt en dat deze rapportage is opgesteld. Deze rapportage biedt mogelijkheden om de informatiepositie van de raad en daarmee de sturingsmogelijkheden voor de raad te versterken.	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
3.		Vraagpunt is wel wat een passende interventie is en welke keuzes kunnen worden gemaakt. De notitie is erg ambitieus, zien wij als een groeiproduct. Implementatie van de adviezen vraagt een aanzienlijke inzet van diverse betrokkenen.	De extra inzet is sterk afhankelijk van de huidige werkwijze van partijen. Omdat er meerdere respondenten vreesden voor extra (werk)druk, is de voorgestelde procedure versimpeld, waarbij de kaderbrief is komen te vervallen, dit levert rust en ruimte op in de procedure.	De procedure is versimpeld waarbij de kaderbrief is komen te vervallen, zie bijlage 1.

	Respondent	Ingekomen reactie	Reactie werkgroep	Aanpassing notitie
4.		Het college ziet een aantal goede elementen.	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
5.		Het college ziet geen meerwaarde in bijeenkomsten van GR'en waarin eenzijdig informatie wordt verstrekt en heeft de voorkeur voor bijeenkomst waarbij sprake is van informatie-uitwisseling.	Dit wordt beoogd bij zowel het Najaarsoverleg (nu: Voorjaarsoverleg) als de Informatiemarkten (nu: Zomermarkten).	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
6.		Voor het college is een belangrijke rol weggelegd in de sturing op GR'en, maar die rol is onderbelicht in het stuk.	In de notitie is er bewust voor gekozen om geen onderscheid tussen raads-, college-, burgemeesters- of gemengde regelingen te maken. Enerzijds omdat er praktisch vrijwel alleen college- en burgemeestersregelingen bestaan. Anderzijds omdat er wettelijk nauwelijks verschillen zijn tussen deze regelingen in rollen en verantwoordelijkheden. Alle Drentse regelingen vallen onder Hoofdstuk 1 van de Wgr (met uitzondering van de regelingen waarin ook provincies participeren) en moeten voldoen aan dezelfde voorschriften binnen dit hoofdstuk. Dit betekent dat al deze regelingen hun kaders, jaarrekening en ontwerpbegroting naar de raden moeten sturen en dat de sturingsverantwoordelijkheid daarmee ook in de eerste plaats bij de raden ligt. Het enige verschil tussen bijvoorbeeld een collegeregeling en een raadsregeling is dat bij een collegeregeling het college haar vertegenwoordiging in het bestuur	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen

	Respondent	Ingekomen reactie	Reactie werkgroep	Aanpassing notitie
			benoemt en ontslaat en dat dit bij een raadsregeling de raad is.	
7.		Het plan mist de flexibiliteit om keuzes te maken op basis van prioriteiten, wat passend bij de gemeenschappelijke regeling en de behoefte van raadsleden is.	De doelstelling van dit plan is om het proces voor alle stakeholders duidelijk, overzichtelijk en uniform te maken. Het slagen van een uniforme aanpak is wel afhankelijk van of iedereen meedoet. Als dit niet zo is, blijft het zoals het nu is en doet iedere GR en gemeente het anders. Dit kost voor zowel GR'en, als gemeenten veel extra tijd en energie. Dit plan kan echter niets afdwingen en bovendien leidt afgedwongen uniformiteit in sommige gevallen tot onredelijkheid. Daarom is in de notitie op drie punten duidelijker aangegeven welke ruimte voor differentiatie is.	Op drie punten in de notitie is duidelijker aangegeven welke ruimte voor differentiatie of afwijking er is: - Financiële spelregels - Intensiteit betrokkenheid van de raad - Jaarlijks inhoudelijk overleg met de raad
8.		Ook is er zorg dat er in gezamenlijke bijeenkomsten minder ruimte is voor inhoudelijke verdieping en de lokale betekenis onvoldoende wordt belicht of hun doel voorbij schieten	Deze zorg is voorstelbaar bij provinciale/regionale bijeenkomsten. Griffies kunnen hiermee ook rekening houden in de voorbereiding. Het voordeel van deze bijeenkomsten is dat deelnemers van elkaar horen wat er leeft en zo gemakkelijker tot intergemeentelijke samenwerking kunnen komen. Maar er is ook behoefte aan bijeenkomsten met een puur lokaal karakter. In de notitie is daarom aangepast dat één van de twee jaarlijkse overlegmomenten lokaal zal worden gehouden en de andere regionaal.	De notitie is aangepast. Om te voldoen aan zowel de behoefte om lokaal de verdieping te kunnen zoeken als raden en GR'en als de behoefte om regionaal de afstemming te kunnen zoeken als raden, wordt voorgesteld om het Najaarsoverleg (nu: Voorjaarsoverleg) lokaal te houden. En de Informatiemarkt (nu: Zomermarkt) regionaal.

	Respondent	Ingekomen reactie	Reactie werkgroep	Aanpassing notitie
9.	Hoogeveen	GR'en zijn gebaseerd op samendoen en solidariteit. In financieel moeilijke tijden kunnen die begrippen onder druk komen te staan en de voorgestelde werkwijze bemoeilijken	Samendoen en solidariteit staan of vallen met het gedrag van mensen, maar voor het vinden van samenwerking kunnen structuren of instrumenten helpend zijn, die instrumenten biedt dit plan van aanpak aan. Het is aan betrokkenen om hier gebruik van te maken.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen
10.		De voorstellen zijn vooral instrumenteel en dat is goed omdat daar nog veel verbetering mogelijk is	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
11.		Het is belangrijk om naast de financiën ook aandacht te hebben voor inhoud	Dit is een breed gehoorde wens. Deels leveren duidelijkheid in de procedure en spelregels over de financiën ruimte om het meer over inhoud te hebben, daarnaast is in de procedure nog meer een knip gemaakt tussen bespreking van inhoud en van financiële stukken.	In de procedure is meer een knip gemaakt tussen bespreking van inhoud (in het voorjaar) en van financiële stukken (in de zomer) , zie bijlage 1..
12.		Graag een nadere uitwerking van het begrip Grip, wat wordt daarmee precies bedoeld, waar moet dit toe leiden en hoeveel grip is nodig?	Met Grip wordt bedoeld dat de raden voldoende mogelijkheden krijgen om invloed uit te oefenen op de GR'en. Een duidelijk en overzichtelijk proces dat in heel Drenthe wordt nageleefd zorgt ervoor dat de raden zich kunnen focussen op de inhoud en minder op de processen. En omdat alle raden in hetzelfde proces zitten, wordt het elkaar benaderen voor afstemming ook eenvoudiger. Het woord Grip heeft overigens wel tot verwarring geleid en is daarom genuanceerd.	De formulering is genuanceerd.
13.		College onderschrijft het vroegtijdig meegeven van aandachtspunten en kaders	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.

	Respondent	Ingekomen reactie	Reactie werkgroep	Aanpassing notitie
14.		College vraagt zich af of het IDO het aangewezen gremium is voor het zoeken van coalities met gedeelde belangen en vindt dat daarvoor het zwaartepunt bij de raden hoort te liggen	De voorbereiding van vrijwel alle besluitvorming in de raad begint bij een of meer ambtenaren. Die schrijft of schrijven een advies aan het college en het collegebesluit gaat met een vraag naar de raad. Het is dus niet gek om die lijn bij GR'en ook te volgen, waarbij het verschil is dat hier niet alleen naar inhoud maar ook naar mogelijkheden voor samenwerking moet worden gekeken. Uiteraard is het niet aan ambtenaren om (politieke) coalities te sluiten, maar in het IDO kunnen wel mogelijke coalities worden ontdekt waarover ambtenaren hun colleges kunnen adviseren.	In de notitie is de volgende toelichting opgenomen: Uiteraard is het niet aan ambtenaren om (politieke) coalities te sluiten, maar in het IDO kunnen wel mogelijke coalities worden ontdekt waarover ambtenaren hun colleges kunnen adviseren.
15.		De werking van een verantwoordings-gesprek hangt af vooraf bereikte overeenstemming over kaders, graag toevoegen wat er verwacht wordt als dit niet het geval is	Hier lijkt sprake te zijn van een mis-verstand. Het verantwoordingsgesprek is niet intergemeentelijk bedoeld. Het is een advies aan individuele raden om dit gesprek met hun AB-leden aan te gaan.	In de notitie is het verantwoordingsgesprek van extra toelichting voorzien.
16.		College kan zich vinden in de opleggers en verzoekt de werking in de praktijk goed te monitoren en tijdig te evalueren	De evaluatie van alle voorgestelde maatregelen is al opgenomen in de notitie.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
17.		College kan zich vinden in financiële spelregels, mits deze werkbaar zijn voor de GR'en	Zie reacties van GR-directies	Zie reacties van GR-directies
18.		College onderschrijft het uitgangs-punt dat weerstandsvermogen aanwezig is bij deelnemers en ziet in de aanwezigheid van een algemene reserve die uitsluitend bedoeld is	In de financiële spelregels is een hardheidsclausule opgenomen zodat er ruimte blijft voor maatwerk wanneer de regels een onredelijke, onwenselijke of niet-realistische uitwerking hebben.	In de financiële spelregels is een hardheidsclausule opgenomen zodat er ruimte blijft voor maatwerk wanneer de regels een onredelijke,

	Respondent	Ingekomen reactie	Reactie werkgroep	Aanpassing notitie
		voor het opvangen van niet-begrote ontwikkelingen in loon- en prijspeil een manier om schommelingen in gemeentelijke bijdragen enigszins te dempen, houd ruimte voor maatwerk		onwenselijke of niet-realistische uitwerking hebben.
19.	Borger-Odoorn	College staat positief tegenover de voorstellen	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
20.		Een goede, kansrijke poging om meer uniformiteit te bewerkstelligen	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
21.		De meerwaarde is de mogelijkheid om gerichte sturing te krijgen	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
22.		College is benieuwd naar reactie van GR-en	Zie reacties van GR-directies	Zie reacties van GR-directies
23.		Aandachtspunt is de extra ambtelijke inzet	De extra ambtelijke inzet is sterk afhankelijk van de huidige werkwijze van de gemeente. Omdat er meerdere respondenten vreesden voor extra (werk)druk, is de voorgestelde procedure versimpeld, waarbij de kaderbrief is komen te vervallen, dit levert rust en ruimte op in de procedure.	De procedure is versimpeld waarbij de kaderbrief is komen te vervallen, zie bijlage 1.
24.	Midden-Drenthe	College kan zich vinden in lijn, reactie van raad is leidend.	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen
25.		Voordeel is de voorgestelde procedure voor de behandeling van kaderbrieven en ontwerpbegrotingen	Meerdere respondenten vreesden voor extra (werk)druk, de voorgestelde procedure is versimpeld, de kaderbrief vervalt en de ontwerpbegroting eerder wordt aangeleverd.	De procedure is versimpeld waarbij de kaderbrief is komen te vervallen, zie bijlage 1.
26.		Ten aanzien van diverse gemeenschappelijke regelingen zoekt onze raad grip en betrokkenheid. Wij verwachten dat met het instellen van	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.

	Respondent	Ingekomen reactie	Reactie werkgroep	Aanpassing notitie
		najaarsoverleg en verantwoordings-gesprek de rol van de raad wordt versterkt en de informatievoorziening wordt verbeterd		
27.		Wel vraagt college nog goed te kijken naar de voorgestelde termijnen voor aanlevering en behandeling van de kaderbrief en ontwerpbegroting. Deze laten weinig tijd voor ambtelijke voorbereiding van de stukken	De voorgestelde procedure is versimpeld, waarbij de kaderbrief is komen te vervallen, dit levert rust en ruimte op in de procedure, onder andere meer ruimte voor behandeling van de (ontwerp)begroting.	De procedure is versimpeld waarbij de kaderbrief is komen te vervallen, zie bijlage 1.
28.		Verder doen wij de suggestie om de kaderbrief en ontwerpbegroting eerder op de websites van de gemeenschappelijke regelingen te plaatsen, zodat deze reeds geraadpleegd kunnen worden.	Het is volgens de Wgr voor DB's van GR'en een wettelijke verplichting om de kaderbrief en ontwerpbegroting rechtstreeks naar de deelnemende raden te sturen.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen
29.		Wij laten het oordeel over een uniforme Drentse oplegger graag over aan onze raad. In Midden-Drenthe worden raadsvoorstellen over kaderbrieven en ontwerpbegrotingen van de gemeenschappelijke regelingen reeds op een uniforme manier aangeleverd. Wellicht dat nog gekeken kan worden naar een iets compactere vraagstelling voor de Drentse oplegger.	Naar aanleiding van meerdere reacties is nog een keer gekeken naar eventueel overbodige informatie in de oplegger.	Er is nog eens gekeken naar welke informatie echt nodig is.
30.		Voor wat betreft de voorgestelde financiële spelregels verzoeken wij u deze bij alle gemeenschappelijke regelingen te controleren op haalbaarheid.	Zie reacties van GR-directies	Zie reacties van GR-directies

	Respondent	Ingekomen reactie	Reactie werkgroep	Aanpassing notitie
31.	Assen	College waardeert werk en erkent dat dit een veelbesproken onderwerp is.	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
32.		College herkent niet het beeld van autonome financiële uitdijing van GR'en en vindt dat een discussie hierover pas kan als er een discussie over taken is geweest.	Deze gebruikte formuleringen zijn wellicht wat kort door de bocht, er is daarom nuancering aangebracht.	De formuleringen zijn genuanceerd.
33.		College lijkt het prettig om een eenduidige werkwijze rond kaderbrieven af te spreken.	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
34.		College acht de opleggers nuttig, maar vindt deze nu nog te uitgebreid.	Naar aanleiding van meerdere reacties is nog een keer gekeken naar eventueel overbodige informatie in de oplegger.	Er is nog eens gekeken naar welke informatie echt nodig is.
35.		College vindt dat er in de notitie te weinig aandacht is voor het stimuleren van richtinggevend debat en vraagt dit verder uit te werken.	Met het Najaarsoverleg (nu: Voorjaarsoverleg) krijgen raden een extra instrument in handen om hun AB-leden richting mee te geven voor het besturen van hun GR'en. Verder is er bewust voor gekozen om niet in de behandeling van de P&C-stukken in de raden te treden, dat is iets van de raden zelf.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen
36.		Het vervroegen van de kaderbrief is voor het college sterk afhankelijk van de haalbaarheid volgens de GR'en	Zie reacties van GR-directies	Zie reacties van GR-directies
37.		De behandelingsdatum voor P&C-stukken in de raden is een raadsaangelegenheid.	Dit klopt uiteraard, maar met deze notitie maken we juist afspraken naast de formele regels en bevoegdheden van alle spelers. We hanteren ook al zes jaar een aanleverdatum voor kaderbrieven en ontwerpbegrotingen die eerder is dan wettelijk vastgelegd en wat een GR-aangelegenheid is. De GR'en houden zich	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen

	Respondent	Ingekomen reactie	Reactie werkgroep	Aanpassing notitie
			hieraan ook al hoeven ze dat niet te doen. Het zou mooi zijn als raden dit voorbeeld volgen. Overigens is een groot voordeel van afspraken over behandeldata dat iedereen weet waar hij/zij aan toe is en hier al vroegtijdig rekening mee gehouden kan worden. Dit geeft rust en duidelijkheid.	
38.		College verwacht geen verbetering door verlenging van kaderbriefproces.	Op basis van diverse reacties is de procedure aangepast waarmee de kaderbrief komt te vervallen.	De procedure is versimpeld waarbij de kaderbrief is komen te vervallen, zie bijlage 1.
39.		College lijkt het prettig om eenduidige financiële spelregels te hebben.	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
40.		Benieuwd naar reactie van GR'en, hun betrokkenheid is van belang.	Zie reacties van GR-directies	Zie reacties van GR-directies
41.	Emmen	College heeft niet het gevoel dat er op dit moment sprake is van stuurloze GRen, zoals dit in het plan van aanpak wordt vermeld.	Deze gebruikte formuleringen zijn wellicht wat kort door de bocht, er is daarom nuancering aangebracht.	De formuleringen zijn genuanceerd.
42.		De werkafspraken zijn omvangrijker dan tot op heden gehanteerd. Dit betekent structureel de nodige extra inspanningen. De vraag is dus of dit praktisch uitvoerbaar is. College weet ook niet of dit aansluit bij de behoefte van alle Drentse deelnemers. College vindt dat de invoering van de werkafspraken in ieder geval gefaseerd plaats zou moeten vinden.	De extra inzet is sterk afhankelijk van de huidige werkwijze van de gemeente. Omdat er meerdere respondenten vreesden voor extra (werk)druk, is de voorgestelde procedure versimpeld, waarbij de kaderbrief is komen te vervallen, dit levert rust en ruimte op in de procedure.	De procedure is versimpeld waarbij de kaderbrief is komen te vervallen, zie bijlage 1.

	Respondent	Ingekomen reactie	Reactie werkgroep	Aanpassing notitie
43.		College onderschrijft de voorstellen inzake een eenduidige procedure en vorm van de kaderbrieven, alsmede het organiseren van najaarsbijeen-komsten, maar is van mening dat er ten tijde van het opstellen van de kaderbrief in november nog te veel onzekerheden aanwezig zijn.	De voorgestelde procedure is versimpeld, waarbij de kaderbrief is komen te vervallen, dit levert rust en ruimte op in de procedure, onder andere meer ruimte voor behandeling van de (ontwerp)begroting.	De procedure is versimpeld waarbij de kaderbrief is komen te vervallen, zie bijlage 1.
44.		College benadrukt dat het aan de raad en griffie is om invulling te geven aan de rollen die voor de raden en griffies in de notitie worden benoemd.	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
45.	Meppel	College kan geen prioriteit geven aan bespreking/bestudering van dit onderwerp, hoezeer het ook van belang is. Er zijn te veel andere urgente zaken die aandacht vragen (crisis en nasleep corona, problematiek sociaal domein, krappe financiën, drukte laatste bestuursjaar deze periode, etc.).	n.v.t.	n.v.t.
46.	Aa en Hunze	College laat de inhoudelijke reactie over aan de raden en GR'en	n.v.t.	n.v.t.
47.	Noordenveld	Niet gereageerd	n.v.t.	n.v.t.
48.	Tynaarlo	Niet gereageerd	n.v.t.	n.v.t.
49.	De Wolden	Niet gereageerd	n.v.t.	n.v.t.
50.	Westerveld	Niet gereageerd	n.v.t.	n.v.t.

B. Reacties van Gemeenteraden

	Respondent	Ingekomen reactie	Reactie werkgroep	Aanpassing notitie
51.	Midden-Drenthe	Raad staat in grote lijnen positief tegenover de voorstellen die in deze notitie staan verwoord	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
52.		Aantal voorstellen sluit goed aan bij de praktijk zoals die in Zuid-West Drenthe al gebruikelijk is, zoals informatiemarkt en najaarsoverleg.	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
53.		Verantwoordingsgesprekken brengen de rol van de DB-leden meer in perspectief, sluiten aan bij onze werkafspraken en zien wij als een goede toevoeging.	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
54.		Raad is positief over de voorstellen die meer afstemming brengen in de agendering die ook aansluit bij de besluitvorming in de GR'en.	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
55.		Uniformiteit ten aanzien van de stukken zorgt bij raadsleden voor sneller inzicht bij het voorbereiden van de bespreking. Raad vraagt zich wel af of deze voorstellen ook haalbaar zijn bij de GR'en.	Zie reacties van GR-directies	Zie reacties van GR-directies
56.		Hetzelfde geldt voor de financiële afspraken. Meer grip op dat terrein voor de raad moet wel haalbaar zijn vanuit het perspectief van de GR'en.	Zie reacties van GR-directies	Zie reacties van GR-directies

	Respondent	Ingekomen reactie	Reactie werkgroep	Aanpassing notitie
57.		Ten aanzien van de termijnen van aanlevering in de organisatie het IDO verwijst de raad naar de reactie van het college.	Zie reactie college Midden-Drenthe	Zie reactie college Midden-Drenthe
58.	Borger-Odoorn	Raad kan zich vinden in de voorstellen	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
59.		In het voorstel wordt de voordracht gedaan de zienswijzenprocedure te schrappen. De zienswijzenprocedure heeft echter een wettelijke basis in artikel 35 lid 3 van de *Wet gemeenschappelijke regelingen.* Wat is het voordeel van een dergelijk schrappen en kan dat zomaar in het licht van de wettelijke bepaling?	Er is hier sprake van een misverstand. In de notitie wordt de zienswijzenprocedure voor de kaderbrief bedoeld, daarvoor is geen wettelijke basis. In de reactie wordt de zienswijzenprocedure voor de ontwerpbegroting bedoeld, daarvoor is een wettelijke basis maar daarvoor wordt in de notitie ook niet voorgesteld om die te schrappen. Overigens is op basis van andere reacties in de gewijzigde notitie het voorstel om de kaderbrief in zijn geheel te schrappen.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen
60.		In het voorstel wordt gesteld dat informatiemarkten niet leiden tot betere sturing door de raden. Op een andere plaats in het voorstel worden echter die informatiemarkten juist bepleit. Dat lijkt wat tegenstrijdig in het document.	Er is hier sprake van een misverstand. In de notitie wordt inderdaad gesteld dat informatiemarkten niet leiden tot betere sturing, er wordt dan ook niet gepleit voor informatiemarkten, maar de markten worden ook niet afgeschaft, omdat er wel behoefte aan lijkt te zijn. Wat wel wordt bepleit, is het Najaarsoverleg. In	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen

	Respondent	Ingekomen reactie	Reactie werkgroep	Aanpassing notitie
			sommige opzichten lijkt het Najaarsoverleg op de Informatiemarkt, maar er zijn ook verschillen en het doel is anders. Overigens is in de gewijzigde notitie de procedure aangepast waardoor de Informatiemarkten (nu Zomermarkten) waarschijnlijk meer toegevoegde waarde krijgen.	
61.	Assen	Raad vindt veel van de voorstellen herkenbaar en vindt dit een stap in de goede richting	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
62.		De informatie vanuit GR-en moet de raden bereiken op het moment dat zij hun eigen vertegenwoordigers in de GR-en nog richtingen kunnen meegeven. Dus voordat er besluiten genomen worden in AB	De besluitvorming in de AB-vergaderingen voordat P&C-stukken worden verstuurd naar raden was een fout in de voorgestelde procedure in de notitie, dit is in de gewijzigde notitie aangepast.	Dit is in de gewijzigde notitie aangepast, zie bijlage 1.
63.		De informatie dient rechtstreeks van de GR naar de Raden gestuurd te worden omdat er toch al weinig tijd is voor de raden om te reageren.	Hier zijn we het mee eens, maar dit is gewoon de wettelijke verplichting, het is daarom overbodig om dit op te nemen in deze notitie.	Deze reactie is ondervangen door de Wgr.
64.		Raadsleden moeten zich er bewust van zijn in hoeverre zij goede input meegeven aan GR'en, raden moeten zich meer kaderstellend opstellen	Deze reactie gaat over het gedrag van mensen. Deze notitie biedt mensen vooral instrumenten, maar kan mensen niet dwingen hun gedrag te veranderen.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen
65.		GR'en moeten in hun stukken meer verantwoording afleggen over gestelde	De werkgroep vindt dit een punt voor de bestuurders en politici. Die moeten kaders stellen, stukken	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen

	Respondent	Ingekomen reactie	Reactie werkgroep	Aanpassing notitie
		kaders, die vind je nu nauwelijks terug in de stukken.	controleren en daarop de GR aanspreken.	
66.		De raad is content met de informatiemarkt en vindt een duidelijk onderscheid tussen de informatiemarkt en het najaarsoverleg van belang. Het voeren van een gesprek tussen de raad en het Algemeen Bestuur van een GR heeft meerwaarde.	Het onderscheid tussen Informatiemarkt (nu: Zomermarkt) en Najaarsoverleg (nu: Voorjaarsoverleg) is verduidelijkt, met name door de procedure aan te passen.	De procedure en het onderscheid tussen Informatiemarkt (nu: Zomermarkt) en Najaarsoverleg (nu: Voorjaarsoverleg) is aangepast, zie bijlage 1.
67.		De raad heeft een kritische noot bij het democratische gehalte van een GR. Dat hangt samen met de organisatievorm en is ook afhankelijk van het aantal deelnemende gemeenten aan een GR. Wat de raad betreft moeten er zo min mogelijk GR-en zijn.	Het is deels aan raden en colleges zelf om te bepalen aan hoeveel GR'en een gemeente deel neemt, deels zijn GR'en ook van bovenaf opgelegd.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen
68.	Westerveld (per fractie gereageerd)	De raadsfracties steunen de voorstellen	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
69.		De raadsfracties onderkennen de beperkte invloed op GR'en	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
70.		Eén fractie vindt de tijd voor de consultatie is te kort	Er is extra tijd gegeven, maar daarvan is geen gebruik gemaakt.	Er is extra tijd gegeven, maar daarvan is geen gebruik gemaakt
71.		Jammer dat er geen raadsleden in de werkgroep zaten, wellicht bij tussentijdse evaluatie wel raadsleden betrekken	Bij GR'en zijn veel mensen en gremia betrokken. Er is bewust gekozen voor een kleine werkgroep met daarin vertegenwoordigers van colleges (burgemeesters), gemeentelijke organisaties (ambtenaren) en raden (griffiers) en vervolgens een brede consultatieronde voor alle andere	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen

	Respondent	Ingekomen reactie	Reactie werkgroep	Aanpassing notitie
			betrokkenen (alle Drentse collegeleden, raadsleden, GR-directies en gemeentesecretarissen)	
72.		Eén fractie vindt de opbrengst mager	Gezien de grote diversiteit van werkwijzen in Drenthe en het grote aantal betrokkenen met soms ook verschillende belangen, is deze opbrengst wat betreft de werkgroep voor dit moment het hoogst haalbare.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen
73.		Bij het najaarsoverleg hangt veel af van de kwaliteit van de gespreksnotities en de aanwezige raadsleden	Deze reactie gaat over het gedrag van mensen. Deze notitie biedt mensen vooral instrumenten, maar kan mensen niet dwingen hun gedrag te veranderen.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen
74.		Zorgen over provinciebreed najaarsoverleg	Hier is sprake van een misverstand. Het Najaarsoverleg (nu: Voorjaarsoverleg) hoeft niet provinciebreed te worden georganiseerd. De bedoeling was regionaal, maar naar aanleiding van meerdere reacties is in de notitie nu opgenomen dat voorgesteld wordt dit overleg lokaal te houden.	In de notitie wordt nu voorgesteld om het Najaarsoverleg (nu: Voorjaarsoverleg) lokaal te houden.
75.		Voeg toe dat GR'en schriftelijk en gemotiveerd dienen te reageren op binnengekomen reacties op kaderbrieven	Dit is onderdeel van de nieuwe Wgr, daar wil de werkgroep niet op vooruit lopen, uiteraard staat het GR'en vrij om dit al wel te doen.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen

	Respondent	Ingekomen reactie	Reactie werkgroep	Aanpassing notitie
76.		Waarom wordt het najaarsoverleg beperkt tot AB-leden? Waarom niet ook DB-leden en directeuren?	DB-leden zijn altijd ook AB-lid. Het DB wordt vanuit het AB gekozen. Voor directeuren is niet gekozen omdat dit overleg juist bedoeld is om de verhouding tussen raad en AB-lid te versterken en als raad je AB-lid een opdracht te kunnen meegeven.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen
77.		Drentse opleggers en Drentse financiële spelregels zijn flinke verbeteringen.	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
78.		Graag mogelijkheid open houden om te gaan experimenteren met gezamenlijke adviescommissies zoals voorgesteld in nieuwe Wgr	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
79.		De zomermarkten werken inderdaad niet in het komen tot gezamenlijke zienswijzen, het is daarom goed dat er verder gekeken wordt en de vraag is of de informatiemarkt gehandhaafd moet blijven.	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
80.		Het gelijktrekken van aanlevering en behandeling van stukken is essentieel voor het kunnen formuleren van gezamenlijke zienswijzen	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
81.		Een verdere uitwerking van inhoudelijke samenwerking lijkt een logische vervolgstap	Het is niet aan de werkgroep maar aan de opdrachtgevers van de werkgroep, zijnde de Drentse Griffierskring en het VDG-bestuur om te beoordelen of een vervolgopdracht wenselijk is.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen

	Respondent	Ingekomen reactie	Reactie werkgroep	Aanpassing notitie
82.		Er komt weer meer werk voor een raadslid bij, als deze in het bestuur zitting neemt.	Drenthe kent vrijwel geen GR'en meer waarin raadsleden in het bestuur zitten.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen
83.	Tynaarlo	Voorstellen zijn herkenbaar	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
84.		Het echte probleem van de GR'en wordt er niet mee opgelost, daarom graag een vervolgopdracht aan de werkgroep: werk samenwerkingsvormen uit waarbij gemeenten geholpen worden die vormen van samenwerking tot stand te brengen die passen bij het doel van de samenwerking en democratische legitimiteit waarborgen (fundamentele systeemdiscussie)	Deze systeemdiscussie gaat al op landelijk niveau plaatsvinden. Een eerste bijeenkomst wordt door de VNG gepland. Daarnaast is het niet aan de werkgroep maar aan de opdrachtgevers van de werkgroep, zijnde de Drentse Griffierskring en het VDG-bestuur om te beoordelen of een vervolgopdracht wenselijk is.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen
85.	Hoogeveen (per fractie gereageerd)	Complimenten en waardering	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
86.		Krijgen hiermee raden daadwerkelijk meer grip?	Het meer grip krijgen is uiteindelijk ook iets wat raadsleden zelf voor elkaar moeten krijgen door de instrumenten te gebruiken die de wet biedt en nu worden aangevuld met deze notitie. De werkgroep kan mensen niet dwingen gebruik te maken van de instrumenten.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen
87.		Staat inzet en opbrengst in verhouding?	De extra inzet is sterk afhankelijk van de huidige werkwijze van de gemeente. Omdat er meerdere respondenten vreesden voor extra (werk)druk, is de voorgestelde procedure versimpeld, waarbij de kaderbrief is komen te vervallen,	De procedure is versimpeld waarbij de kaderbrief is komen te vervallen, zie bijlage 1.

	Respondent	Ingekomen reactie	Reactie werkgroep	Aanpassing notitie
			dit levert rust en ruimte op in de procedure.	
88.		Samenwerking binnen GR'en blijft lastig omdat verschillende deelnemers verschillende belangen hebben.	Samenwerking hoeft geen samenwerking van alle deelnemers in alle gevallen te zijn, binnen een GR kunnen deelnemers met een gezamenlijk belang elkaar opzoeken om zo sterker te staan dan alleen.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen
89.	Meppel	Raad kan zich vinden in de notitie, maar heeft 1 kanttekening: met name op punt 7 (Voor sturing op de GR-en is samenwerking van deelnemers van belang) is nog veel te winnen is, dus is het jammer dat de notitie dat open laat. In het verleden waren er 'adoptieraadsleden'. Dat is een stille dood gestorven, maar wellicht kan eens gekeken worden of zoiets in andere delen van het land goed werkt/kan hiermee geëxperimenteerd worden.	Gezien de grote diversiteit van werkwijzen in Drenthe en het grote aantal betrokkenen met soms ook verschillende belangen, is de huidige opbrengst wat betreft de werkgroep voor dit moment het hoogst haalbare.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen
90.	Noordenveld (fractievoorzitters)	De Noordenveldse fracties zijn vooralsnog overwegend positief over de notitie en de insteek die wordt voorgesteld m.b.t. het verkrijgen van meer grip op de GR'en	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
91.	De Wolden	Niet gereageerd	n.v.t.	n.v.t.
92.	Emmen	Niet gereageerd	n.v.t.	n.v.t.
93.	Aa en Hunze	De notitie brengt een aantal uitvoeringsaspecten op het terrein van vorm, procedures en informatie samen.	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.

	Respondent	Ingekomen reactie	Reactie werkgroep	Aanpassing notitie
		De werkgroep GRIP stelt voor een eenduidige procedure te hanteren voor de behandeling van kaderbrieven en ontwerpbegrotingen, een daarbij passend format voor kaderbrieven en ontwerpbegrotingen, financiële spelregels en het nakomen van gezamenlijke (informele) afspraken. Grotendeels komt deze dit voorstel overeen met de werkwijze zoals die wordt gehanteerd door de raadwerkgroep GR'en in Noord Drenthe (Aa en Hunze, Assen, Tynaarlo en Noordenveld). De ervaringen daarmee zijn positief. De raad van Aa en Hunze is van mening dat hier een goed voorstel ligt om de grip op de gemeenschappelijke regelingen in Drenthe te verbeteren.		
94.	Coevorden	Zie reactie college Coevorden	n.v.t.	n.v.t.

C. Reacties van GR-directies

Er zijn gesprekken gehouden op 26 en 28 mei en op 14 juli en daarnaast zijn er schriftelijke reacties binnengekomen. Om volledig te zijn maar niet te veel dubbelingen te krijgen in de lijst, zijn alleen die punten uit de groepsgesprekken opgenomen die niet al in de brieven zijn genoemd.

	Respondent	Ingekomen reactie	Reactie werkgroep	Aanpassing notitie
95.	Gesprek 26 mei (Publiek Vervoer, GGD, VRD, WPDA, RUD, Meerschap, Reestmond, EMCO), 28 mei (Recreatieschap, GKB, Stark) en 14 juli (GGD, VRD, Stark, Recreatieschap)	De rol van het college wordt gemist. Ligt het primaat nu niet te veel bij de raad?	In de notitie zit als één van de belangrijke punten dat collegeleden meer in hun rol worden gezet als AB-lid door bijvoorbeeld in gesprek te gaan met hun raden. Maar wettelijk ligt het primaat inderdaad bij de raad, daarvoor maakt het niet uit of een GR een college-, raads-, burgemeesters- of gemengde regeling is. Alle Drentse regelingen vallen onder Hoofdstuk 1 van de Wgr (met uitzondering van de regelingen waarin ook provincies participeren, die vallen onder hoofdstuk 4 met daarin vergelijkbare voorschriften) en moeten voldoen aan dezelfde voorschriften binnen dit hoofdstuk. Dit betekent dat al deze regelingen hun kaders, jaarrekening en ontwerpbegroting naar de raden moeten sturen en dat de sturingsverantwoordelijkheid daarmee ook in de eerste plaats bij de raden ligt. Het enige verschil tussen bijvoorbeeld een collegeregeling en een raadsregeling is dat bij een collegeregeling het college haar vertegenwoordiging in het bestuur benoemt en ontslaat en dat dit bij een raadsregeling de raad is.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen

	Respondent	Ingekomen reactie	Reactie werkgroep	Aanpassing notitie
96.		Behoefte aan differentiatie tussen regelingen. Niet iedere regeling is/werkt hetzelfde.	De doelstelling van dit plan is om het proces voor alle stakeholders duidelijk, overzichtelijk en uniform te maken. Het slagen van een uniforme aanpak is wel afhankelijk van of iedereen meedoet. Als dit niet zo is, blijft het zoals het nu is en doet iedere GR en gemeente het anders. Dit kost voor zowel GR'en, als gemeenten veel extra tijd en energie. Dit plan kan echter niets afdwingen en bovendien leidt afgedwongen uniformiteit in sommige gevallen tot onredelijkheid. Daarom is in de notitie op drie punten duidelijker aangegeven welke ruimte voor differentiatie is.	Op drie punten in de notitie is duidelijker aangegeven welke ruimte voor differentiatie of afwijking er is: - Financiële spelregels - Intensiteit betrokkenheid van de raad - Jaarlijks inhoudelijk overleg met de raad
97.		Financiële spelregels zijn handig, dan heb je daar geen discussie meer over.	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
98.		Tijd is knelpunt aan het einde van de procedure. Er is weinig tijd voor het verwerken van de zienswijzen van raden in de definitieve begroting.	De procedure is aangepast. De aanlevering van de ontwerpbegroting bij de raden is twee weken naar voren gehaald en komt in de plaats van de kaderbrief. Daarnaast is de besluitvorming over de ontwerpbegroting in het AB geschrapt omdat dit strijdig is met de Wgr. Al met al ontstaat hierdoor meer tijd voor het uitbrengen en verwerken van zienswijzen.	De procedure is aangepast, waarmee tegemoet gekomen wordt aan deze opmerking, zie bijlage 1.
99.		Onderling vertrouwen is bij GR'en erg belangrijk.	Deze notitie gaat vooral over structuur, vorm en instrumenten. Vertrouwen hangt grotendeels samen met gedrag, daar kan via deze notitie maar zeer beperkt invloed op uitgeoefend worden.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen.

	Respondent	Ingekomen reactie	Reactie werkgroep	Aanpassing notitie
100.		Najaarsoverleg is een goed idee maar komt voor sommige GR'en te vroeg in het jaar, dan valt er nog niets te zeggen over de begroting. Voor bijvoorbeeld leerwerkbedrijven wordt de financiële situatie voor het volgende jaar pas duidelijk in januari.	Op basis van meerdere reacties is de procedure vereenvoudigd en daarbij de kaderbrief geschrapt waardoor het Najaarsoverleg in het voorjaar kan worden gehouden. Tegelijkertijd is in de procedure een knip tussen inhoud en financiën opgenomen. Bij het Najaarsoverleg (nu: Voorjaarsoverleg) staat de inhoud centraal en hoeft de begroting dus nog niet bekend te zijn.	De procedure is aangepast, waarmee tegemoet gekomen wordt aan deze opmerking, zie bijlage 1.
101.		Er is behoefte aan een knip tussen inhoud/politiek en financiën/bedrijfsvoering. Overleggen met raden gaan nu steeds over geld, terwijl er ook ruimte moet zijn om het over de inhoud te hebben.	De procedure is aangepast en daarbij is een knip tussen inhoud en financiën gemaakt. In de nieuwe procedure wordt er in het voorjaar een overleg gepland over inhoud en in de zomer over financiën c.q. de ontwerpbegroting. Daarnaast leveren de voorgestelde financiële spelregels meer ruimte op voor inhoud, omdat het geen zin meer heeft om over financiën te discussiëren als daarover de afspraken vast liggen.	De procedure is aangepast, waarmee tegemoet gekomen wordt aan deze opmerking, zie bijlage 1.
102.		De voorgestelde afspraken zijn te instrumenteel.	Dat klopt, maar daar is ook behoefte aan bij met name colleges en raden, zie ook hun reacties. Uiteraard staat of valt regionale samenwerking met het gedrag van mensen, maar daarvoor kunnen structuren of instrumenten helpend zijn, die instrumenten biedt dit plan van aanpak aan. Het is aan betrokkenen om hier gebruik van te maken.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen

	Respondent	Ingekomen reactie	Reactie werkgroep	Aanpassing notitie
103.		Raadsleden moeten hun rol pakken en dus bijvoorbeeld ook aanwezig zijn bij georganiseerde bijeenkomsten.	Er wordt al jaren geconstateerd dat de agendadruk voor raadsleden te hoog is. Volgens de meeste recente cijfers van het Nationaal raadsledenonderzoek besteedden raadsleden in 2019 gemiddeld 17,7 uur per week aan hun raadswerk en dit getal stijgt ieder jaar. Dit betekent dat raadsleden keuzes moeten maken. Om die reden wordt er in de notitie gepleit voor zoveel mogelijk gezamenlijke overleggen waarbij op één dagdeel overleggen met meerdere GR'en worden gecombineerd.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen
104.		Een coalitieakkoord tussen de deelnemers/vertegenwoordigers in het AB kan een goed instrument zijn. Pleit voor een toezichthoudend document (meerjarig). Dat wordt echter niet in deze nota meegenomen.	Dit is zeker een interessante gedachte, maar wordt op dit moment als te vergaand beoordeeld door de werkgroep en is daarom niet overgenomen.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen.
105.		Te veel vooraf afgestemde zienswijzen tussen verschillende deelnemers slaat het lokale politieke debat dood. Dit moet voorkomen worden.	Raden kunnen nooit gedwongen worden om intergemeentelijke zienswijzen onverkort te steunen, zij behouden hun lokale vrijheden. Het afstemmen van intergemeentelijke zienswijzen levert wel een sterkere positie in de GR op dan wanneer alle deelnemers individueel optreden en bovendien wordt het voor een GR overzichtelijker wat de raden willen.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen.
106.		Oplossing kan zijn dat raden gaan werken met raadsadviseurs/specialisten die zich verdiepen in een regeling.	Dit voorbeeld is al genoemd in de notitie.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
107.		Oproep om GR'en meer te betrekken bij het verder vormgeven van de notitie.	Er is afgesproken dat in klein comité verder gesproken zal worden met vier GR-directeuren die zich daarvoor hebben	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen.

	Respondent	Ingekomen reactie	Reactie werkgroep	Aanpassing notitie
			aangemeld en dat daarnaast nog een GR-breed overleg zal plaatsvinden nadat alle opmerkingen uit de consultatie zijn verwerkt.	
108.		In het gesprek op 14 juli is verder doorgesproken over onderwerpen die op een andere manier al ter tafel waren gekomen. Het ging met name om ruimte voor differentiatie, de toon van de notitie, de soms tegenstrijdige wens van enerzijds gezamenlijke overleggen en anderzijds individuele overleggen en de P&C-procedure, in het bijzonder de kaderbrief. Al deze onderwerpen zijn op andere punten in deze reactienota van een reactie voorzien.	Zie andere opmerkingen en reacties.	Zie andere opmerkingen en reacties, zie ook bijlage 1.
109.	Brief GGD, VRD	Voorliggend plan biedt te weinig basis voor verbetering relatie GR – raden.	De relatie tussen GR'en en raden staat of valt met het gedrag van mensen, maar daarvoor kunnen structuren of instrumenten helpend zijn, die instrumenten biedt deze notitie aan. Het is aan betrokkenen om hier gebruik van te maken.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen
110.		Kunnen zich niet vinden in de gebruikte formulering over bijvoorbeeld financiële uitdijing en stuurloze GR'en	Deze gebruikte formuleringen zijn wellicht wat kort door de bocht, er is daarom nuancering aangebracht.	De formuleringen zijn genuanceerd.
111.		Waar is de probleemanalyse?	De voorstellen zijn voortgekomen uit vele opmerkingen van en gesprekken met bestuurders en politici. Daarnaast bouwt deze notitie voort op de VDG-notitie uit 2015.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen

	Respondent	Ingekomen reactie	Reactie werkgroep	Aanpassing notitie
112.		Waarom zijn wij niet aan het begin al betrokken geweest?	Bij GR'en zijn veel mensen en gremia betrokken. Er is bewust gekozen voor een kleine werkgroep met daarin vertegenwoordigers van colleges (burgemeesters), gemeentelijke organisaties (ambtenaren) en raden (griffiers) en vervolgens een brede consultatieronde voor alle andere betrokkenen (alle Drentse collegeleden, raadsleden, GR-directies en gemeentesecretarissen) waarbij in de consultatieronde extra aandacht is geweest voor de GR-directies waarmee meerdere gesprekken zijn gehouden.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen.
113.		Voorstander van Drentse afspraken over loon- en prijscompensatie	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
114.		Voorstander van meer uniformiteit van stukken middels formats	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
115.		Najaarsoverleg is lastig, omdat dit te vroeg is om iets zinnigs te kunnen zeggen, graag gezamenlijk nadenken over het meest geschikte moment om inhoudelijk met elkaar in gesprek te gaan.	Onder andere naar aanleiding van deze reactie is de procedure nogmaals bekeken en vereenvoudigd waardoor er ruimte is ontstaat voor het verschuiven van het Najaarsoverleg naar het voorjaar. Daarnaast is er een knip gemaakt tussen inhoud en financiën. Het Najaarsoverleg (nu: Voorjaarsoverleg) is meer bedoeld voor een bespreking over de inhoud.	Het Najaarsoverleg (nu: Voorjaarsoverleg) is verschoven naar het voorjaar, zie bijlage 1.
116.		Voorstel: introduceer tweejaarlijkse begroting, zodat er meer voorspelbaarheid komt.	Dit voorstel is voorgelegd aan de andere GR-directies tijdens het gesprek van 26 mei en hier bleek geen draagvlak voor.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen.

	Respondent	Ingekomen reactie	Reactie werkgroep	Aanpassing notitie
117.	Brief Meerschap	Steunt format	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
118.		Planning is krap en de doorlooptijd bij de gemeente is lang	Onder andere naar aanleiding van deze opmerking is de procedure nog eens bekeken en vereenvoudigd waarbij de kaderbrief is vervallen, zodat er meer ruimte en rust ontstaat.	De procedure is versimpeld waarbij de kaderbrief is komen te vervallen, zie bijlage 1.
119.		Voorstel: laat de raden de kaderbrief schrijven en de GR'en die meenemen in de begroting, scheelt veel tijd en de raden zitten aan het stuur	Dit is een interessant idee, dat echter niet strookt met de Wgr.	De kaderbrief is op basis van andere reacties uit de procedure geschrapt. Deze opmerking heeft verder niet geleid tot aanpassingen.
120.		Steunt standaardindexering	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
121.	Brief RUD	Wens tot betere sturing wordt herkend	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
122.		Voorstel: adviseer de GR'en deze afspraken in hun GR'en op te nemen en zodoende vast te leggen	In de notitie staat dat ervanuit gegaan wordt dat besluitvorming over deze notitie in griffierskring en VDG-bestuur voorlopig voldoende is om de afspraken in de praktijk te brengen en dat bij de evaluatie na twee jaar moet blijken of dit inderdaad zo is of dat daar meer voor nodig is.	In de notitie is het advies opgenomen om na de evaluatie de afspraken op te nemen in de regelingen.
123.		Het opstellen van een gespreksnotitie voor het najaarsoverleg zou voor de RUD al in mei moeten	Op basis van diverse reacties is de procedure aangepast waarbij het Najaarsoverleg (nu: Voorjaarsoverleg) naar het voorjaar is verschoven, waardoor deze reactie niet meer relevant is.	Door de aanpassing van de procedure, zoals bij eerdere reacties aangegeven, is deze

	Respondent	Ingekomen reactie	Reactie werkgroep	Aanpassing notitie
				reactie niet meer relevant, zie bijlage 1.
124.		Proces kaderbrief te strak	Zie voorgaande reactie. In de nieuwe procedure is de kaderbrief komen te vervallen.	Zie voorgaande reactie. In de nieuwe procedure is de kaderbrief komen te vervallen.
125.		November-december: Twee weken voorafgaand aan de AB vergadering worden de stukken verstuurd, is het de bedoeling dat de stukken breder verspreid worden?	Na overleg met de RUD is deze opmerking komen te vervallen.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen.
126.		Wie plant het intergemeentelijke deelnemersoverleg (IDO)? Is dit met alle GR'en met alle raden?	In deze notitie wordt geen voorstel gedaan over wie het IDO bijeen roept, deze praktische uitvoering wordt overgelaten aan de deelnemers van de diverse GR’en. Wat betreft de tweede vraag: het IDO is bedoeld als ambtelijk overleg, het gaat hier dus niet om een overleg met raden, het gaat om een overleg per GR van ambtenaren van alle deelnemers van een GR.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen.
127.		Worden in de voorgestelde procedure (eerste week juni) regionale informatiemarkten bedoeld of individuele?	Deze markten worden op dit moment regionaal georganiseerd, bijvoorbeeld in Noord-Drents of Zuidwest-Drents verband. De werkgroep lijkt het aannemelijk dat dit het geval blijft in de toekomst. Hierover is met name op 14 juli doorgesproken met een aantal GR-directeuren. Er is zowel behoefte aan gezamenlijk overleg voor afstemming als aan individueel overleg voor verdieping. Daarom wordt nu voorgesteld om het inhoudelijke overleg in	De notitie is aangepast. Er wordt nu voorgesteld om het inhoudelijke overleg in het voorjaar lokaal te houden (gericht op verdieping) en het financiële overleg in de zomer regionaal (gericht op samenwerking).

	Respondent	Ingekomen reactie	Reactie werkgroep	Aanpassing notitie
			het voorjaar lokaal te houden en het financiële overleg in de zomer regionaal.	
128.		Vaststellen ontwerpbegroting door directie/DB staat nu op maart/april, beter om hier april van te maken	Op basis van diverse reacties is de procedure aangepast, waardoor deze reactie niet meer relevant is.	Door de aanpassing van de procedure, zoals bij eerdere reacties aangegeven, is deze reactie niet meer relevant, zie bijlage 1.
129.		Steunt opleggers, GR vult gemeenschappelijk deel in, wel twee verschillende opleggers gebruiken van kaderbrief en ontwerpbegroting	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking onderstreept wat al in de notitie staat.
130.		Viertal opmerkingen over financiële spelregels: 1. de verhouding loon-/prijsontwikkeling ligt bij de RUD anders 2. verduidelijken dat de deelnemersbijdrage niet gedurende het lopende begrotingsjaar wordt aangepast op het gebied van loon- en prijsindexatie 3. graag beter omschrijven wat wordt verstaan onder een beperkte weerstandscapaciteit 4. wordt een algemene reserve van maximaal 2,5% toegestaan of geadviseerd?	1. voor dit soort situaties is nog extra opgenomen dat er gemotiveerd afgeweken kan worden van de financiële spelregels 2. dit wordt al verduidelijkt in de toelichting in bijlage 2 3. in hetzelfde artikel is omschreven wat de maximale omvang van de algemene reserve van een GR mag zijn, deze reserve dient ook als weerstandsvermogen, de maximale weerstandscapaciteit bij de GR is dus gelijk aan de maximale omvang van de algemene reserve 4. de maximale algemene reserve wordt toegestaan	Op drie punten in de notitie is duidelijker aangegeven welke ruimte voor differentiatie of afwijking er is: - Financiële spelregels - Intensiteit betrokkenheid van de raad - Jaarlijks inhoudelijk overleg met de raad
131.		Uitvoering geven aan de nieuwe procedure na het zomerreces lijkt niet haalbaar	De planning is door de hoeveelheid reacties aangepast en deze opmerking is daardoor niet meer relevant.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen.

	Respondent	Ingekomen reactie	Reactie werkgroep	Aanpassing notitie
132.		Deadline inleveren zienswijze op ontwerpbegroting spoort niet met de periode die wordt genoemd voor vaststellen begroting in AB	De stap 'vaststellen definitieve begroting door Dir/DB' is geschrapt omdat dit niet strookt met de Wgr. En het vaststellen van de begroting in het AB is op juli gezet. Volgens de Wgr stuurt het DB de ontwerpbegroting naar de raden met het verzoek zienswijzen in te dienen. En vervolgens stuurt het DB de ontwerpbegroting inclusief zienswijzen en haar reactie op de zienswijzen naar het AB ter vaststelling van de definitieve begroting.	De stap 'vaststellen definitieve begroting door Dir/DB' is geschrapt. En het vaststellen van de begroting in het AB is op juli gezet, zie bijlage 1.
133.		AB-lid heeft naast vertegenwoordigende rol voor de gemeente ook een verantwoordelijkheid als bestuurder van de GR, dit moet bij het Najaarsoverleg ook aan de orde komen.	Het is aan AB-leden zelf om deze dubbele rol aan hun raden duidelijk te maken wanneer nodig.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen.
134.		Het stuk geeft bewust geen advies voor hoe afstemming moet worden vormgegeven door raden, dit vervangen door het instellen van intergemeentelijke adviescommissies zoals voorgesteld in de ontwerp wijziging Wgr	Zoals in het stuk staat is het een bewuste keuze geweest om niet in deze vrijheid van de raad te treden, bovendien is er bewust voor gekozen om niet vooruit te lopen op toekomstige wetgeving.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen.
135.	Brief WPDA	De tijd voor de consultatie was te kort om af te kunnen stemmen met bestuurders	De GR-directies, bestuurders, raadsleden en gemeentesecretarissen zijn bewust onafhankelijk van elkaar geconsulteerd, omdat zij allen een eigen rol hebben.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen.
136.		Hoewel wij altijd voorstander zijn om de effectiviteit en de efficiëntie te verbeteren, de ene GR is de andere niet en primair ligt ons belang bij onze drie gemeenten. Kortom het streven naar eenduidigheid in procedure	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen.

	Respondent	Ingekomen reactie	Reactie werkgroep	Aanpassing notitie
		en vorm moet geen doel op zich zijn of worden.		
137.		Ook acties, die onder gemeente vallen, leggen een substantiële druk op het proces en de planning van onze GR.	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen.
138.		Vervroegen aanlevering kaderbrief levert druk op planning en onzekerheid op (financiële) inhoud op	Zie eerdere opmerkingen over de aanpassing van de procedure.	Zie eerdere opmerkingen over de aanpassing van de procedure, zie bijlage 1.
139.		AB kaderbrief vast laten stellen levert extra planningsdruk op, is onnodig en ook niet wettelijk geregeld.	Dit was een fout in de notitie. Kaderbrieven worden volgens de Wgr niet vastgesteld door het AB maar door het DB. Overigens is naar aanleiding van andere reacties de kaderbrief uit de procedure gehaald, zie daarvoor eerdere opmerkingen.	Zie eerdere opmerkingen over de aanpassing van de procedure, zie bijlage 1.
140.		Geen voorstander van de oplegger zoals nu voorgesteld. De gevraagd informatie is buitenproportioneel een deels moet die informatie al bekend zijn bij raadsleden, daarnaast dringt het centraal stellen van koude cijfers de inhoud en context naar de achtergrond en dat is onwenselijk. Beperk de gevraagde informatie, schrap de algemene informatie die al bekend moet zijn bij raadsleden en splits in twee opleggers, één voor kaderbrief en één voor begroting.	Er is nog eens gekeken naar welke informatie echt nodig is. De algemene informatie mag als bekend worden verondersteld, maar is dat vaak niet en wel relevant. Bovendien levert het invullen van de algemene informatie slechts eenmalig beperkte extra inzet op. Dit is daarom niet gewijzigd in de notitie. De splitsing van opleggers in één voor kaderbrief en één voor begroting zit al in de notitie, maar is niet meer relevant door de eerder genoemde wijziging van de procedure.	Er is nog eens gekeken naar welke informatie echt nodig is.
141.		AB moet geen rol hebben in vaststellen ontwerpbegroting en ook hier levert het onnodige druk op de planning op	Ook dit was een fout in de notitie. Ontwerpbegrotingen worden volgens de Wgr niet vastgesteld door het AB maar door het DB en pas na het uitbrengen van	De fout is hersteld, zie bijlage 1.

	Respondent	Ingekomen reactie	Reactie werkgroep	Aanpassing notitie
			zienswijzen door de raden voorgelegd aan het AB.	
142.		Geen voorstander van eenduidige financiële spelregels en hier ook geen behoefte aan omdat de financiële spelregels van Assen al jaren worden gevolgd.	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen.
143.	Brief Publiek Vervoer	PV is een light GR die volgens de Wgr slechts inlichtingen hoeft te versterken maar geen verantwoording hoeft af te leggen.	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen.
144.		PV is qua begrotingsomvang relatief klein, is een pure uitvoeringsorganisatie en heeft geen beslissingsbevoegdheid over beleid.	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen.
145.		Een Najaarsoverleg zal voor PV een andere invulling hebben dan voor andere GR'en, niet alle gemeenten zitten in het bestuur en input voor een Najaarsoverleg zal in feite een soort (concept-)kaderbrief zijn.	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen.
146.		Het vervroegen van de aanleverdatum van de kaderbrief is voor PV geen probleem en nu al gewoonte.	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen.
147.		Het invullen van een oplegger per gemeente is gezien de formatie van PV (0,2 fte control) nagenoeg ondoenlijk, wel wil PV zich inspannen voor het invullen van het algemene deel van de oplegger.	Ter kennisgeving aangenomen.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen.
148.		Het maximale weerstandsvermogen raadt PV af voor PV zelf, onder andere omdat dit indruist tegen afspraken die bij de oprichting van PV zijn gemaakt.	De doelstelling van dit plan is om het proces voor alle stakeholders duidelijk, overzichtelijk en uniform te maken. Het slagen van een uniforme aanpak is wel afhankelijk van of iedereen meedoet. Als dit niet zo is, blijft het zoals het nu is en doet iedere GR en gemeente het anders.	Op drie punten in de notitie is duidelijker aangegeven welke ruimte voor differentiatie of afwijking er is:

	Respondent	Ingekomen reactie	Reactie werkgroep	Aanpassing notitie
			Dit kost voor zowel GR'en, als gemeenten veel extra tijd en energie. Dit plan kan echter niets afdwingen en bovendien leidt afgedwongen uniformiteit in sommige gevallen tot onredelijkheid. Daarom is in de notitie op drie punten duidelijker aangegeven welke ruimte voor differentiatie is.	- Financiële spelregels - Intensiteit betrokkenheid van de raad - Jaarlijks inhoudelijk overleg met de raad
149.		Er is een diversiteit aan GR'en en het zou goed zijn om daar rekening mee te houden, bijvoorbeeld door de raden te laten kiezen op welke thema's zij invloed willen hebben en daarop te focussen.	Zie voorgaande reactie	Zie voorgaande reactie

D. Overige reacties

	Respondent	Ingekomen reactie	Reactie werkgroep	Aanpassing notitie
150.	VDG-PHO Financiën	Het PHO vraagt zich af of het nodig is om een weerstandsvermogen/reserve bij een GR te houden of dat deze bij gemeenten ondergebracht kunnen worden.	Dit punt is opgenomen in de financiële spelregels, onder 'weerstandsvermogen c.q. algemene reserve'. Daar staat dat 'de weerstandscapaciteit aanwezig is bij de deelnemers en beperkt bij de gemeenschappelijke regeling'. In bijlage 2 wordt toegelicht waarom het nodig is om de GR'en een beperkte algemene reserve wordt toegestaan.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen.
151.		De financiële regels gaan uit van een vanzelfsprekendheid van indexering, terwijl deze vanzelfsprekendheid er niet altijd is bij gemeenten. Daarbij neem je ook de prikkel weg bij GR'en om bij uitzettingen eerst te kijken naar efficiency-maatregelen zodat uitzettingen in eigen begrotingen kunnen worden opgevangen.	De werkgroep heeft hiervoor het voorbeeld van Noord-Holland Noord en het voorwerk van de VDG-PHO Financiën gevolgd. De werkgroep acht het ingewikkeld om de gevraagde prikkel te vangen in algemene financiële spelregels en beoordeelt dit bovendien als een politieke discussie die de werkgroep dan ook graag aan de politiek over laat.	Deze opmerking heeft niet geleid tot aanpassingen.
152.		Het PHO vraagt aandacht voor inhoudelijke advisering. Als deelnemers zeggen 'vang het op binnen eigen begroting' dan zeggen GR'en 'zeg maar wat we dan niet meer hoeven te doen'. Voor deelnemers is die vraag vaak niet te beantwoorden omdat zij zelf te weinig inhoudelijke kennis	Dit advies laten wij aan de gemeenten.	Advies opgenomen in de notitie.

		in huis hebben. Een oplossing daarvoor zou zijn dat er per GR gezamenlijk een ambtelijk specialist aangesteld wordt die inhoudelijk op goed niveau kan adviseren aan colleges (en raden).		
153.	Kring gemeentesecretarissen	Niet gereageerd	n.v.t.	n.v.t.

BIJLAGE 1

Toelichting op nieuwe procedure P&C-cyclus GR'en

Naar aanleiding van diverse reacties van respondenten op met name de gevreesde (bestuurlijke) drukte door de voorgestelde procedure voor de P&C-cyclus in de conceptnotitie, heeft de werkgroep de P&C-cyclus nog eens integraal onder de loep genomen en de voorgestelde procedure vergaand vereenvoudigd. De nieuwe procedure is opgenomen in de definitieve notitie. In deze bijlage worden de wijzigingen toegelicht en onderbouwd.

Uitgangspunten

Wettelijke kaders P&C (Wgr):

- Het DB zendt de jaarrekening binnen twee weken na de vaststelling, doch in ieder geval vóór 15 juli van het jaar volgende op het jaar waarop de jaarrekening betrekking heeft, aan GS. (Art 34 Lid 4)
- Het AB stelt de jaarrekening vast in het jaar volgende op het jaar waarop deze betrekking heeft. (Art 34 Lid 3)
- Het DB zendt de begroting binnen 2 weken na de vaststelling, doch in ieder geval vóór 1 augustus van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, aan GS. (Art 34 Lid 2)
- AB stelt de begroting vast in het jaar voorafgaande aan dat waarvoor zij dient. (Art 34 Lid 1)
- Het DB zendt vóór 15 april van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, de algemene financiële en beleidsmatige kaders en de voorlopige jaarrekening aan de raden. (Art 34b)
- Het DB zendt de ontwerpbegroting acht weken voordat zij aan het AB wordt aangeboden toe aan de raden. (Art 35 Lid 1)
- De raden kunnen bij het DB hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen. Het DB voegt de commentaren waarin deze zienswijze is vervat bij de ontwerpbegroting, zoals deze aan het AB wordt aangeboden. (Art 35 Lid 3)
- Nadat deze is vastgesteld, zendt het AB zo nodig, de begroting aan de raden, die ter zake bij gedeputeerde staten hun zienswijze naar voren kunnen brengen. (Art 35 Lid 4)

Wettelijke procedure P&C:
KADER(BRIEF)

- **Voor 15 april** T-1: DB zendt algemene financiële en beleidsmatige kaders aan de raden

BEGROTING

- **Voor 6 juni** T-1: DB zendt ontwerpbegroting aan de raden
- Raden kunnen bij het DB hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen
- DB voegt de commentaren waarin de zienswijzen zijn vervat bij de ontwerpbegroting
- **Voor 1 augustus** T-1: AB stelt begroting vast
- Voor 1 augustus T-1: DB zendt begroting binnen twee weken na vaststelling aan GS
- Na vaststelling zendt AB zo nodig, de begroting aan de raden
- De raden kunnen bij GS hun zienswijze naar voren brengen

JAARREKENING

- **Voor 15 april** T+1: DB zendt voorlopige jaarrekening aan de raden
- Voor 15 juli T+1: AB stelt jaarrekening vast
- **Voor 15 juli** T+1: DB zendt jaarrekening binnen twee weken na vaststelling aan GS

Afspraken uit het *Advies VDG-werkgroep wijziging Wgr* uit 2015

- Spreek een 'Drentse lijn' af over de omgang met kaderbrieven.

- Zend de kaderbrief vóór 1 februari rechtstreeks naar de deelnemende gemeenteraden.
- Zend de ontwerpbegroting vóór 1 mei rechtstreeks naar de deelnemende gemeenteraden.

Wensen:

- Eenduidigheid (door duidelijkheid en dus voorspelbaarheid) (Colleges en Raden)
- Ontkoppeling inhoudelijk gesprek GR'en-raden en behandeling P&C-cyclus (GR-directies)
- Ruimte voor differentiatie tussen GR'en (GR-directies)
- Gevoel van invloed bij raden vergroten (Raden)
- Intergemeentelijke samenwerking en afstemming (Raden, principe achter GR'en)
- Verduidelijken vertegenwoordigende rol AB-leden (Raden)
- Ambtelijk vooroverleg (VDG-PHO Financiën)
- Houd de procedure behapbaar (Divers)

Voorgestelde procedure in conceptnotitie

Datum	Actie Gemeenschappelijke Regeling	Actie gemeente
Augustus	Voorbereiden gespreksnotities Najaarsoverleg en deze versturen naar AB-leden van deelnemende gemeenten[1]	Input leveren voor gespreksnotities Najaarsoverleg[1]
Eerste week september		Voorbereiding Najaarsoverleg in PHO en vaststellen gespreksnotitie voor Najaarsoverleg[1]
Half september		Griffie verzendt notities naar raad[1]
Tweede helft september		Voorbereiding Najaarsoverleg in fractievergaderingen[1]
Eerste week oktober		Najaarsoverleg tussen woordvoerders uit de raad en AB-leden van GR-en[1]
Oktober-November	Schrijven kaderbrief	
November-December	Dir/DB: vaststellen kaderbrief	
		Bespreken concept-kaderbrief in PHO
		Intergemeentelijk deelnemersoverleg[2]
		Bespreken uitkomst overleg in PHO
December	AB: vaststellen kaderbrief	
Voor 15 december[3]	Kaderbrief naar deelnemende raden	
Januari		Bespreken kaderbrief in PHO
Januari		Bespreken kaderbrief in college
Voor 28 februari[7]		Bespreken kaderbrief in raad[7]
Voor 1 maart		Verzending reactie naar GR[4]
Januari-Maart	Schrijven ontwerpbegroting	
Maart-April	Dir/DB: vaststellen ontwerpbegroting	
April	AB: vaststellen ontwerpbegroting	
Voor 1 mei	Ontwerpbegroting naar raden	
Mei		Bespreken ontwerpbegroting in PHO
Mei		Bespreken ontwerpbegroting in B&W
Eerste week juni		Informatiemarkt GR-en[5]
Juni		Verantwoordingsgesprek raden met eigen AB-leden[6]
Voor 30 juni[7]		Bespreken ontwerpbegroting in raad[7]
Voor 1 juli		Indienen zienswijzen bij GR
	Verwerken zienswijzen in begroting	
Juni	Dir/DB: vaststellen definitieve begroting	
Juni-Juli	AB vaststellen definitieve begroting	
Voor 1 augustus	Aanbieden begroting aan GS en raden	Eventueel zienswijze indienen bij GS

Opmerkingen bij procedure uit conceptnotitie:

- Bij zowel de kaderbrief als de ontwerpbegroting heeft het AB geen formele rol. De kaderbrief is volgens de wet een DB-bevoegdheid. De begroting moet volgens de wet als ontwerp door DB naar de raden worden gestuurd voordat deze aan het AB wordt aangeboden, waarna het AB over de definitieve begroting beslist.
- De wet zegt niets over hoe een kaderbrief eruit moet zien, de wet zegt slechts dat het DB de 'algemene financiële en beleidsmatige kaders' naar de raad stuurt voor 15 april. Met andere woorden: de kaderbrief kan worden afgeschaft als voor 15 april op een andere manier deze kaders naar de raad worden gestuurd, bijvoorbeeld in de vorm van de ontwerpbegroting.
- Het Najaarsoverleg staat in dit schema over de financiële jaarcyclus van GR'en, maar juist doordat dit gepland staat op een moment dat er nog een financiële stukken zijn, kan dit overleg gebruikt worden voor een gesprek over inhoud in plaats van financiën.
- Het Najaarsoverleg staat nu erg vroeg gepland, één en een kwart jaar voordat het begrotingsjaar begint. Als de drukte van de kaderbrief kan worden geschrapt door deze te vervangen door behandeling van de ontwerpbegroting in april, ontstaat er ruimte om het Najaarsoverleg later te plannen, bijvoorbeeld in februari en als dit overleg niet direct over de begroting gaat, maakt het ook minder uit wanneer dit overlegt wordt in de cyclus.
- In de procedure mist de jaarrekening.

Nieuwe procedure in definitieve notitie

Datum	**Actie Gemeenschappelijke Regeling**	**Actie gemeente**
December	Voorbereiden gespreksnotities **Voorjaarsoverleg**[1] en deze versturen naar AB-leden van deelnemende gemeenten	Input leveren voor gespreksnotities Voorjaarsoverleg
Januari		Voorbereiding Voorjaarsoverleg in PHO en vaststellen gespreksnotitie voor Voorjaarsoverleg
Eind januari		Griffie verzendt notities naar raad
Begin februari		Voorbereiding Voorjaarsoverleg in fractievergaderingen
Voor Voorjaarsvakantie (Voorjaarsvakantie start tussen 10 en 26 februari)		Voorjaarsoverleg tussen woordvoerders uit de raad en AB-leden van GR-en
Februari-Maart	Schrijven **ontwerpbegroting**[2]	
Maart-April	Dir/DB: vaststellen ontwerpbegroting	
Voor 15 april	Ontwerpbegroting naar raden	
Voor 15 april	Voorlopige **jaarrekening**[3] naar raden	Kennisnemen van jaarrekeningen
Tweede helft april		**Zomermarkt GR-en**[4]
Mei		**Intergemeentelijk deelnemersoverleg (IDO)**[5]
Mei		Bespreken ontwerpbegroting in PHO
Mei		Bespreken ontwerpbegroting in B&W
Juni		**Verantwoordingsgesprek**[6] raden met eigen AB-leden
Voor 15 juni		**Bespreken ontwerpbegroting**[7] in raad
Voor 1 juli		Indienen zienswijzen bij GR
Begin juli	DB formuleren commentaren op de zienswijzen en deze met de ontwerpbegroting versturen naar AB	
Voor 15 juli	AB vaststellen jaarrekening en verzending naar GS	
Juli	AB vaststellen definitieve begroting	
Voor 1 augustus	Aanbieden begroting aan GS en raden	Eventueel zienswijze indienen bij GS

Toelichting op de procedure

1. Vlak voor de Voorjaarsvakantie gaan raden in het **Voorjaarsoverleg** (voorheen Najaarsoverleg) in gesprek met GR'en over inhoudelijke dilemma's, uitdagingen, ontwikkelingen en wensen. Om een effectief Voorjaarsoverleg te kunnen houden wordt vanuit de GR'en, in afstemming met de AB-leden, hiervoor een korte gespreksnotitie gestuurd waarin wordt aangegeven welke inhoudelijke dilemma's, uitdagingen en ontwikkelingen er worden voorzien. Deze gespreksnotitie is nadrukkelijk geen financieel stuk en ook niet een soort kaderbrief. Het is een korte notitie, die ter voorbereiding op het overleg in de fracties kan worden besproken om hun inbreng in het overleg te bepalen. In het gesprek kunnen raadsleden over de gespreksnotitie verduidelijkende vragen stellen, richtingen, kaders en eigen wensen meegeven. Dit hele gesprek wordt op inhoud gevoerd zonder daar al te veel de financiën bij te betrekken, hiermee sluit dit instrument aan bij de wens van GR'en om ruimte te hebben voor het inhoudelijk gesprek naast de gesprekken over financiën. Bij voorkeur wordt het Voorjaarsoverleg georganiseerd met individuele raden, zodat ingegaan kan worden op lokale thema's. Ook verdient het de voorkeur om dit gesprek vooral te voeren tussen raden en hun vertegenwoordigers in de GR-besturen (de AB-leden) en niet in de eerste plaats met de directeuren. Op deze manier kunnen raden opdrachten meegeven aan de vertegenwoordigers voor hun werkzaamheden in het bestuur van de GR, tegelijkertijd weten de vertegenwoordigers dan beter wat hun raden van hen verwachten. In formeel-financiële zin krijgen zij later eventueel ook nog een opdracht mee in de vorm van zienswijzen op de ontwerpbegroting. Tot slot verdient het voorkeur om meerdere Voorjaarsoverleggen op één moment te plannen, parallel dan wel na elkaar, om agendadruk bij raden tegen te gaan. Maar ook hiervan kan afgeweken worden, bijvoorbeeld wanneer voor een specifieke GR een ander moment in het jaar logischer is. Zowel de organisatie van het Voorjaarsoverleg als de regie op de voorbereiding ervan ligt bij de griffiers.
2. Wettelijk is het DB van een GR verplicht om uiterlijk 15 april de 'algemene financiële en beleidsmatige kaders' naar de raad te sturen, hieruit is de **kaderbrief** ontstaan. Veel GR'en, colleges en raden worstelen met dit instrument. Tegelijkertijd is er in 2015 in Drents verband afgesproken om de **ontwerpbegroting** uiterlijk 1 mei naar de raden te sturen om voldoende tijd te hebben voor het formuleren van zienswijzen. Ook in de ontwerpbegroting staan uiteraard de kaders uit de kaderbrief, maar dan veel meer ingevuld. Door de aanlevertermijn van de ontwerpbegroting nog twee weken te vervroegen, naar 15 april, voldoet het DB aan de wettelijke eis zonder een aparte kaderbrief te hoeven opleveren. Het afschaffen van kaderbrief voorkomt veel bestuurlijke drukte die overbodig wordt als de ontwerpbegroting vroeg in het jaar kan worden opgeleverd. Bij sommige GR'en is het nu gebruikelijk om de ontwerpbegroting te laten vaststellen door het AB, aan de andere kant is het soms gebruikelijk om de definitieve begroting te laten vaststellen door het DB. Beide werkwijzen stroken niet met de Wgr. In de wet staat expliciet dat de ontwerpbegroting door het DB naar de raden wordt gestuurd, voordat deze inclusief zienswijzen van de raden en commentaar op de zienswijzen aan het AB wordt aangeboden ter vaststelling. Omdat deze werkwijzen in strijd zijn met de Wgr zijn deze geschrapt in de voorgestelde procedure. Ook dit levert tijdswinst en meer rust op. Bovendien voorkomt dit de bekende spagaat van AB-leden die als AB-lid al hebben ingestemd met de ontwerpbegroting en vervolgens na behandeling in de raad een zienswijze van hun raad in het AB moeten verdedigen bij de vaststelling van de definitieve begroting.
3. Wettelijk is het DB van een GR verplicht om uiterlijk 15 april een **voorlopige jaarrekening** naar de raden te sturen. De wet zegt verder niet wat de raden met de jaarrekening kunnen of mogen doen, maar de algemene lezing is dat raden deze ter informatie krijgen toegestuurd.

4. In de eerste versie van het Drentse Plan van Aanpak stond dat de Werkgroep de **Zomermarkt GR'en** (voorheen Informatiemarkt GR'en) overbodig vond, maar dat er behoefte aan bleek te zijn en dit instrument daarom in tact bleef. In hun reactie hebben diverse GR'en aangegeven behoefte te hebben aan het uit elkaar halen van gesprekken met de raad over inhoud en over financiën. Die gedachtelijn volgend kan de Zomermarkt juist weer een goede rol vervullen. Door in het voorjaar een Voorjaarsoverleg te introduceren over puur de inhoud, zie toelichting 1, kan de Zomermarkt toegespitst worden op een gesprek over financiën met als basis de zojuist opgeleverde ontwerpbegroting. Omdat deze Zomermarkten vooral gaan over de ontwerpbegrotingen en de eventueel in te dienen (intergemeentelijke) zienswijzen, heeft het bij de Zomermarkten de voorkeur om deze regionaal te organiseren, dus tegelijkertijd met verschillende raden. En even als bij de Voorjaarsoverleggen is er gezien de agendadruk van raden voorkeur op Zomermarkten te houden met meerdere GR'en tegelijk. In tegenstelling tot het Voorjaarsoverleg is het bij de Zomermarkt logischer om raden in gesprek te laten gaan met de directeuren van de GR'en. Ten eerste omdat de AB-leden nog niet met de ontwerpbegroting hebben ingestemd (zie toelichting 2). Ten tweede omdat de AB-leden nog in gesprek komen met hun raden in de eigen raadsbehandelingen van de ontwerpbegrotingen. De invulling van de Zomermarkten ligt bij de griffiers, waarbij wordt meegegeven dat het doel is dat er goede wederzijdse uitwisseling van informatie plaatsvindt tussen raden en GR-en.
5. Om binnen intergemeentelijke samenwerkingsverbanden daadwerkelijk invloed te kunnen uitoefenen is het belangrijk om als deelnemers gezamenlijk punten in te brengen en dus op zoek te gaan naar gemeenschappelijke belangen van meerdere deelnemers. Het aangewezen moment daarvoor is de tijd tussen oplevering van ontwerpbegroting en vaststelling van definitieve begroting, voordat de ambtelijke advisering richting de eigen colleges plaats vindt. De werkgroep GRIP adviseert om dit instrument toe te voegen en voor iedere GR een **Intergemeentelijk Deelnemersoverleg (IDO)** te introduceren. Dit overleg is het meest effectief als dit alleen een overleg van ambtenaren van de deelnemende gemeenten is en erop is gericht om coalities te vinden met gemeenschappelijke belangen, zodat AB-leden samen op kunnen trekken bij de behandeling van de ontwerpbegroting in de raad en de begroting in de AB-vergadering. Uiteraard is het definitief vormen van gelegenheidscoalities een rol van de politiek, maar in het IDO kan ambtelijk verkend worden welke gemeenschappelijke belangen er tussen deelnemers zijn, zodat de ambtenaren hun collegeleden hierover kunnen informeren. Overigens is er bij sommige GR'en al sprake van een soort IDO (VRD, GGD, RUD), maar niet altijd met de doelstelling zoals hierboven beschreven.
6. Aangezien de AB-leden van GR'en naast hun GR-bestuurlijke verantwoordelijkheid ook een gemeentebestuurlijke verantwoordelijkheid hebben die wordt gecontroleerd door de raad is het vanzelfsprekend dat er verantwoording wordt afgelegd van gevoerd beleid door deze AB-leden. Dit **Verantwoordingsgesprek** kan op meerdere momenten en manieren worden vormgegeven, maar een combinatie met de behandeling van de ontwerpbegroting in de raad lijkt het meest voor de hand liggend en kost het minst extra tijd of agendadruk.
7. Voor sturing op de GR-en is samenwerking van deelnemers van belang, zoals al bij voorgaande punten genoemd. Voor de behandeling van de ontwerpbegrotingen adviseert de werkgroep GRIP aan de gemeenteraden om die samenwerking te zoeken en zoveel mogelijk tot gelijkluidende of zelfs gezamenlijke zienswijzen te komen. Deze stap is echter niet opgenomen in het overzicht, omdat raden dit op verschillende manieren kunnen invullen. Zo kan er gekozen worden voor:
    - Afstemming via partijlijnen
    - Advisering via intergemeentelijke raadswerkgroepen
    - Raadsrapporteurs
    - Intergemeentelijke adviescommissies (voorstel in nieuwe Wgr)

De werkgroep laat de wijze waarop samenwerking wordt gezocht aan de raden. Een voorwaarde voor het kunnen samenwerken is wel dat in alle raden de ontwerpbegrotingen op ongeveer hetzelfde moment worden behandeld, daarom is in het overzicht hiervoor een **uiterlijke datum voor behandeling in de raden** opgenomen.

Met deze afspraken wordt ook duidelijkheid gegeven aan de GR-en. Net als de wijze van samenwerking laat de werkgroep ook de precieze wijze van behandeling aan de raden. Hiervoor zijn bijvoorbeeld de volgende mogelijkheden:

- Rechtstreeks bespreken in (een bijeenkomst van) de raad, al of niet in aanwezigheid van AB-leden
- Eerst behandeling in het college en vervolgens een raadsvoorstel behandelen in de raad
- Een (voor)bespreking in een intergemeentelijke raadswerkgroep en/of commissie (zie ook wijziging Wgr) met besluitvorming in afzonderlijke raden

BIJLAGE 2

Staat van wijzigingen

Onderdeel	Wijziging	Toelichting
Titel en inleiding	De negatieve terminologie zoals ‘sturing’, ‘grip’ en ‘financiële uitdijing’ is vervangen of toegelicht.	Verschillende respondenten gaven aan zich niet te herkennen in de terminologie, deze niet te kunnen plaatsen en/of zich eraan te storen.
Vervolg na definitieve besluitvorming	Aan het vervolg is toegevoegd dat geadviseerd wordt om na de evaluatie over twee jaar de nieuwe afspraken te verwerken in de diverse gemeenschappelijke regelingen.	Door de afspraken in de regelingen op te nemen, worden deze ook formeel vastgelegd.
Procedure P&C-cyclus GR’en	De kaderbrieven zijn uit de procedure en dus uit de notitie gehaald. Hiermee samenhangend is de aanleverdatum voor ontwerpbegrotingen vervroegd en het Najaarsoverleg naar het voorjaar geschoven. Tegelijkertijd zijn er in de procedure een aantal punten aangepast aan de Wgr. Uiteraard is hiermee ook de oplegger kaderbrieven komen te vervallen.	Zie de bijlage bij de reactienota voor een uitgebreide toelichting op de nieuwe procedure.
	Er is bij de toelichting van de procedure toegevoegd dat het mogelijk is voor een raad om van bepaalde GR’en te bepalen dat zij niet de hele procedure hoeven te volgen.	Niet iedere GR weegt politiek en financieel even zwaar, het moet daarom mogelijk zijn om als raad richting een GR aan te geven dat het tijdig inleveren van de verplichte stukken voldoende is en de uitgebreide procedure niet hoeft te worden gevolgd.
	Er is bij de toelichting van de procedure toegevoegd dat het mogelijk is om het jaarlijkse inhoudelijke overleg (Voorjaarsoverleg) op een ander moment te houden wanneer dat voor een bepaalde GR logischer is.	Niet voor iedere GR is het voorjaar het meest logische moment om in gesprek te gaan met raden. Daarom is hierop een uitzondering mogelijk gemaakt.
Intergemeentelijk deelnemersoverleg (IDO)	In de notitie is de volgende toelichting opgenomen: Uiteraard is het niet aan ambtenaren om (politieke) coalities te sluiten, maar in het IDO kunnen wel mogelijke coalities worden ontdekt waarover ambtenaren hun colleges kunnen adviseren.	-

Verantwoordingsgesprek	Er is extra toelichting gegeven.	Het was bij sommige respondenten onduidelijk of het hier ging om een lokaal of een regionaal gesprek en bovendien werd veel extra werk gevreesd.
Lokaal of regionaal overleg	Om tegemoet te komen aan zowel de behoefte aan verdieping als de behoefte aan samenwerking is ervoor gekozen om het Voorjaarsoverleg lokaal te maken en de Zomermarkt regionaal te houden.	-
Oplegger ontwerpbegroting	De oplegger is vereenvoudigd	Op verzoek van diverse respondenten is nog eens goed gekeken naar overbodige informatie in de oplegger en is deze informatie geschrapt.
Financiële spelregels	Aan de financiële spelregels is een hardheidsclausule toegevoegd waarmee GR'en gemotiveerd kunnen afwijken van de regels wanneer de regels leiden tot onredelijkheid of onbillijkheid	Niet alle GR'en kunnen voldoen aan alle financiële spelregels, om te voorkomen dat er onwenselijke situaties ontstaan wordt GR'en toegestaan af te wijken van de regels.
Slotopmerkingen	Er is een opmerking toegevoegd over het belang van gedrag van betrokkenen en het daadwerkelijk gebruiken van de aangereikte instrumenten.	Dit is een reactie op opmerkingen van respondenten over het instrumentele karakter van de notitie.
	Er is een opmerking toegevoegd van de VDG-PHO Financiën die haar zorg uitspreekt over de aanwezige kennis in de gemeentehuizen over de beleidsterreinen van de GR'en.	Dit is een reactie op een opmerking van de VDG-PHO Financiën.